

10. 1983 95. ÅRG.

Løssalg kr. 10

STAV OLAV

Etter kristendommen

Brev fra fransiskanerne

«Ville du ha fulgt ham»

Ettertankens feminist-roman

Rock og religion

Blikk på tiden

Innhold

2	Etter kristendommen	<i>Aage Hauken</i>
6	Brev fra fransiskanerne	
8	«Ville du ha fulgt ham»	<i>Jan Erik Rekdal</i>
12	Ettertankens feminist-roman	<i>Arne Fjeld</i>
18	Rock og religion	<i>Geir Winje</i>
20	Den nye kirkelov II	<i>Knut W. Ruyter</i>
	Blikk på tiden: omslagets fjerde side	

Ansvarlig redaktør:

Else-Britt Nilsen
Medredaktør: Unni Klepper Joynt
Layout: Hermann Bongard

Medarbeidere:

Liv Greni
Aage Hauken o.p.
Kjell Arild Pollestad o.p.
Gunnel Vallquist

Neste nummer utgis 7. november.

Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Abonnement kr. 120,- pr. år.
Utenfor Skandinavia kr. 140,-.
Annonser 16 dager før
utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073
Postgiro 2 04 64 80.
Redaksjon og ekspedisjon:
Akersveien 14, Oslo 1
Tlf. 20 72 48

OLAV

Paven i Lourdes

Vår vidt-bereiste pave sparer ikke på kreftene. Etter sitt besøk i Polen denne sommer har Johannes Paul II vært på pilegrimsferd til Frankrike og Østerrike.

I august-dagene dro han til Frankrike, - ikke til Paris eller Reims, - men til den vesle byen Lourdes i de franske Pyreneene. Skjønt liten er ikke Lourdes som valfartssted. Byen, som bare teller cirka 18 tusen innbyggere, ble i 1982 besøkt av 4,4 millioner pilegrimer fra alle verdenshjørner.

For paven falt besøket i Lourdes sammen med 125-års jubileet for dette hellige valfartsstedet, men det var også for å takke han kom dit: takke ved denne helligdom som bærer i seg muligheter for overnaturlige helbredelser. Johannes Paul II skulle alt i 1981 ha besøkt Lourdes, men som kjent ble han det året skutt ned og alvorlig såret på Petersplassen.

Det var i 1858 at en fjorten år gammel fransk pike i en visjon opplevde den hellige jomfru i en grotte i utkanten av Lourdes. Etter jomfru Marias ønske gravde hun en brønn som den dag i dag menes å gi helbredende vann for de troende.

Under sitt besøk forrettet paven en utendørs messe i nærheten av grotten på dagen for jomfru Marias himmelferd. Messen ble overvært av bare (!) 150 tusen skriver Time - på grunn av bombe-eksplosjonen like utenfor grotten to dager før pavens ankomst.

Redaktøren for Norsk Økumenisk Pressebyrå, Torbjørn Wilhelmsen, skriver om «Undrene i Lourdes og det moderne menneske» blant annet:

«Det var ikke så veldig mye norske avislesere fikk høre om pave Johannes Paul II's pilegrimsreise til Lourdes. Det man først og fremst fikk høre om, var de enorme sikkerhetstiltakene som var satt i verk etter at ekstreme frigjøringsgrupper hadde truet med aksjoner mot paven og hans følge. Det kristne innholdet ble satt til side av trusler om bomber og granater. Her hjemme og i Mellom-Europa har mange på nytt reist spørsmål omkring miraklet, underet og om Guds helbredende makt. Pressebildene viste mange i rullestol som var kommet til Helbredelseskirken som vittelig har satt mennesker fri i mer enn åndelig forstand.» At mirakler ikke alltid skjer til den tid vi ønsker, erfarer vi vel alle. Når paven likevel reiser til Lourdes, hva betyr så det? spør Wilhelmsen.

«I alle fall betyr det at mennesket i det 20. århundre ikke har glemt Gud, men fortsatt tror at den allmektige lever og kan gripe inn helt konkret i deres liv. Dermed er miraklet allerede skjedd. For troen er det største mirakel av alle. Det er her mirakler skjer. Det var dette paven ville vise.»

Aage Hauken

2

ETTER KRISTENDOMMEN -

Problematikken 'tro og tvil' og 'tro og vantro' er ofte blitt behandlet i den kristne sammenheng. Årsakene til dette er mange og opplagte, og de behøver ikke oppta oss her. Det er et beslektet, men likevel vesensforskjellig anliggende som skal belyses i de følgende linjer: temaet 'tro og overtro'.

Er overtro mulig idag?

Men hvorfor belyse dette temaet i det hele tatt? Er da ikke overtroens tid forbi? Tilhører den ikke et hedensk stadium som troen har rykket opp med roten? Hva mer er: Tilhører ikke vi en etterkristen tid? Er overtroen fortsatt en mulighet idag?

Det er nettopp fordi vi lever i en etterkristen tid at overtroen igjen er begynt å gjøre sitt nærvær følbart. Overtro er et tegn på fravær av tro, i kristen forstand, den er et substitutt for troen. Troen avmytologiserer verden og mennesket, overtroen gjenmytologiserer dem begge. *Etter* kristendommen kommer altså et mytologisk verdensbilde - slik det var *før* kristendommen. Og det er i en slik situasjon vi befin-

ner oss akkurat nå, selv om det dreier seg om litt forskjellige verdensbilder.

Dette er vår tese.

Den er ikke vanskelig å underbygge. Man trenger bare avlegge en visitt i en moderne bokhandel og det hele står klart for en: makrokosmos som mikrokosmos, er i full ferd med å få en ny mytologisk status. Tegnene på dette er mange: UFO-litteraturen, okkultismen, astrologien, sjelvandringstroen, mystikken som en 'religion i religionene', Bahai, osv. De har snart hver sin avdeling i en typisk bokhandel av idag.

I stedet for å trekke på smilebåndet av slike fenomener, burde man gi seg tid til å reflektere litt over hva disse tegn i tiden egentlig betyr. De er nemlig tegn på at menneskets

religiositet søker nye veier, eller forsøker å gjenoppdage de gamle. Før vi går nærmere inn på årsakene til dette, kan det være nyttig å belyse hva vi forstår med ordene 'tro' og 'overtro'.

Tro og overtro

Med 'tro' forstås den jødekristne tro som er bygget på anerkjennelsen av et fundamentalt skille mellom skaper og skapning. Alle bibelens teologer avmytologiserer verden og mennesket. Verden er ikke evig eller guddommelig, og det er heller ikke i mennesket noe guddommelig eller uskapt som bare lengter tilbake til sitt opphav, som flykter fra verden for å realisere sitt egentlige jeg. Begge er de skapt av en Gud som er radikalt annerledes

tanker om tro og overtro

3

Håp for vårt århundre?

«Hele det 20. århundre er i ferd med å bli trukket inn i ateismens og selvedstruksjonens malstrøm. Det eneste vi nå har å gjøre, er i besluttsomhet å strekke oss etter Guds varme

4

enn dem selv, fordi han i sin annerledeshet står *utenfor* det skapte. Gud er et usynlig nærvær, en 'fjerde dimensjon', bare troen kan se ham. Tro i jødekristen forstand er derfor det motsatte av overtro. Tro er en gudgitt evne til å kalle tingene med deres rette navn, se dem som det de er - skapte ting.

Med 'overtro' forstås tendensen til å guddommeliggjøre skapningen, verden og mennesket, på en eller annen måte. Det er å søke etter svar og løsninger *innenfor* den skapte helhet, for her er det ikke lenger tale om skillet mellom Skaper og skapning. I det øyeblikk verden eller mennesket får guddommelig status og blir det 'sted' hvor man søker Gud, har man gitt dem mytologisk status - og mulighetene for overtro er fullt tilstede. Med 'guddommelig' forstås her både gode og onde makter, 'lys' og 'mørke', som svar på rasjonelle såvel som irrasjonelle behov.

Det er i denne enkle betydning av ordene 'tro' og 'overtro' at ordene er blitt anvendt i det foregående. Vi er, ifølge denne definisjonen, på vei inn i overtroens tid, som et resultat av avkristning, dvs. tap av den jødekristne tradi-

hånd, den som vi i uforstand og selvgodhet har skjøvet fra oss . . . Det finnes intet annet å klynge seg til når raset løsner.»

Slik ordla Aleksander Solsjenitsyn seg da han i mai i år i London mottok den såkalte «Templeton-prisen», som gis til enkeltpersoner for «fremme av religionen».

«ROPET FRA ØST» -
MISJON BAK JERNTEPETT

sjon. Øyet som ser, er fortsatt religiøst, men det er ikke lenger *troens* øye som ser utover verden og inn i menneskesjelen, men *overtroens*. Problemet ligger nettopp i 'øyet som ser', og det arter seg slik: Mennesket er ikke for *lite* religiøst, men for *meget*. Det er dette bibelens teologer hele tiden forsøker å si oss. De ønsker å dempe på vår religiøse utfoldelse ved å plassere den der den hører hjemme, i skaperen, ikke i tingene selv. Og alle de omtalte tegn på overtro består i det motsatte, i å gi skapningen full religiøs vekt.

Når den jødekristne tradisjon taper terreng

Å miste kontakten med den jødekristne tradisjon er altså ensbetydende med å miste en viktig kontrollerende faktor i vår religiøsitet, nemlig den avmytologiserende. Det er fristende å svare at vitenskap og rasjonalisme har overtatt disse funksjonene, og at dette er grunnen til bruddet med den omtalte tradisjon. Men et slikt svar strander på flere punkter.

For det første er eksperimentell vitenskap i seg selv avhengig av et avmytologisert verdensbilde. For det annet er det irrasjonelle krefter i oss

Fra Polen

(NØP/KNC) Den spesielle gudstjeneste som holdes den 13. hver måned til minne om innføringen av unntakstilstanden i Polen 13. desember 1981, vil nå bli flyttet og holdt den 16. hver måned - for å minnes pave Johannes Paul II's annet besøk i landet i juni. Det var kardinal Glemp som nylig meddelte dette i en messe i Det hellige Korsets kirke i Warszawa.

alle som straks er i stand til å gjenmytologisere det vitenskapelige verdens- og menneske-bilde. Og nettopp dette er vi vitne til i de omtalte tilfellene.

Man leter etter 'steder' å lokalisere det guddommelige, det overnaturlige. Enkelte ganger må man ut i universet (UFO'er, astrologi), andre ganger dypt inn til sjelens 'uskapte gnist' (mystikk, okkultisme, etc.). Hele tiden beveger man seg innenfor vårt verdensbilde på en måte som bryter med den transcendentale forståelsen av det guddommelige. Dersom verden ikke er skapt, gis det ingen skaper - og verden må forklare seg selv. Følgelig får den selv guddommelig status, all den tid mennesket ikke klarer seg uten religion på en eller annen måte, og det 'etterkristne' menneske er akkurat like religiøst i sine behov som det 'førkristne' menneske, selv om uttryksmulighetene er blitt noe annerledes.

Selv om naturreligionen er død (bortsett fra såkalte 'nyhedenske' tendenser her og der), er og blir *naturen* et mulig fokus for religiøs spekulasjon, det være seg makrokosmos (verdensaltet) eller mikrokosmos (menneskesjelen). I bibelens verden er det stadig *histo-*

Om vi hadde hatt Amnesty i 1933 -

- eller en tilsvarende organisasjon - ville Adolf Hitler da vært istand til å beholde makten, eller ville de stadige rapportene om overgrep i tyske fengsler og konsentrasjonsleire på sikt undergravid stillingen hans og den nasjonale prestisjen så sterkt at han ville fått alvorlige problemer?

Ingen vet. Men det er en kjensgjerning at også nazistene fryktet utenverdenens dom, og at de forsøkte å hemmeligholde en god del av terroraksjonene. Selv da de første jødene ble deportert, var de engstelige for reaksjonen, - men reaksjonen kom ikke, og derfor bestemte de tyske myndighetene seg for å

fortsette. Verden lukket øynene og skrev om orden, arbeid og om tog som kom og gikk på sekundet - mens de politiske fangene vansmektet i hemmelighet. AMNESTY NYTT

rien, ikke naturen, som er 'stedet' for Guds nærvær og åpenbaring. Åpenbaringen av Gud i jødisk og kristen forstand forutsetter historisk tenkning. Den handler om det som *skjer*, mer enn om det som *er*.

I det øyeblikk den jødekristne tradisjon mister taket på menneskene, står altså mulighetene for overtro på ny åpne. Selvfølgelig vil de fleste

av dem som bekjenner seg til de tendenser vi tidligere har nevnt, benekte at deres interesse for verdensrommet eller menneskets indre liv er en 'tro' i noen som helst forstand. Vi får gjerne det hele servert som forskningsresultater og vitenskap.

Det gamle testamente - den beste medisin

Det er ikke bare metodene som sådan vi vil stille oss skeptiske til, men også forutsetningene de arbeider ut fra. Når interessen for naturen får så åpenbare religiøse overtoner som det her er tale om, dreier det seg om en tendens bort fra historien som Guds 'sted'. Denne tendensen er helt naturlig, fordi det er menneskets natur å søke etter en 'fjerde dimensjon' i tilværelsen. Men naturen er ikke Guds 'sted' på samme måte som historien er det, - dette er den viktigste innsikt den jødekristne tradisjon har gitt menneskeheten. En ny mytologisering av skapningen er derfor det viktigste tegn i tiden på at troen er på retur.

'Tro' og 'overtro' har vært arvefiender siden gammeltestamentlig tid. Konflikten har dukket opp igjen i hver ny ge-

nerasjon og i hvert nytt menneske. Men idag har denne konflikten begynt å tegne seg som et hovedtema i tidens religiøsitet. 'Etter-kristen' betyr ikke 'etter-religiøs' eller 'ikke-religiøs'. 'Etter-kristen' betyr nødvendigvis at mennesket søker etter nye, 'etter-kristne' steder å vende sin religiøsitet mot, med det resultat at det overnaturlige på ny ikles naturens drakt.

Lesning og studiet av Det gamle testamente er og forblir den beste medisin mot en slik tendens. For her finner vi at denne kampen blir utkjempet og vunnet av et menneskelig mindretall. Dette mindretallet vender den religiøse oppmerksomhet mot menneskenes liv og historie til den grad at de blir åpenbaringsformidlere. Samtidig frigjør de verden og sjelen fra religiøse identiteter og funksjoner som de ikke kan oppfylle uten alvorlig fare for mennesket selv. Den jødekristne tradisjon står derfor bak det moderne menneske- og verdensbilde vi er vokst opp med. En religiøsitet som på ny vender oppmerksomheten mot naturen, vil resultere i helt andre resultater, og det er dem de omtalte og såkalte 'nye religioner' er en forsmak på.

Velbekomme.

Fredskorpset - 20 år

Den 4. april 1963 ga Stortinget klarsignal for en prøvedrift, og før året var omme, var 17 norske ungdommer klar for en innsats i Uganda.

Ca. 800 nordmenn har siden da gjort tjeneste i Fredskorpset. Innsatsen fordeler seg nå på hovedsamarbeidslandene Kenya,

Tanzania, Zambia, Botswana og Mosambik. Virksomheten i Iran ble avsluttet i 1970, og i Uganda i 1971.

Idealisme, internasjonal forståelse, medmenneskelighet og solidaritet med de fattigste i verden, var stikkord i 1963 da man diskuterte om det skulle opprettes et norsk fredskorps. Interessen for fredskorpset er nå større enn noensinne.

Det er for tiden 125 fredskorpsdeltakere i arbeid og det er planlagt en økning til 150 i løpet av 2-3 år.

Fredskorpsdeltagerne lever ofte i nær kontakt med den lokale befolkningen. Arbeidet kan stille sterke personlige og faglige krav til fredskorpsdeltageren, og uttak og opplæring av fredskorpsdeltagerne er derfor en viktig del av virksomheten. Alle fredskorpsdeltagere tjener det samme. FK-NYTT

Brev fra fransiskanerne i Norge

Lørdag 3. september avla Bjørn Falkanger sine klosterløfter som fransiskaner. Høytideligheten fant sted i St. Hallvard kirke, Oslo.

Kjære venner!

Etter mange forespørsler bestemte vi oss for å utgi et hefte («Herren ga meg brødre») for dem som ønsker å stifte nærmere bekjentskap med den fransiskanske livsform. Og fordi vi selv er i ferd med å vurdere vårt liv og arbeid i Norge - i overensstemmelse med fransiskanerordenens forsøk på å gjenoppdage sitt opprinnelige karisma. Heftet er basert på et meget innflytelsesrikt dokument som ble forfattet av fransiskanere fra hele verden ved ordenskapitlet i Madrid i 1973: «Ordenens kall i vår tid».

Vi fransiskanere har vært i Norge i århundrer og kan vise til en lang og hevdvunnen tradisjon her i landet. Reformasjonen satte en midlertidig stopper for vårt liv i Norge, men etter at såkalte dissenter igjen ble tolerert, kom vi tilbake i 1924 ved hjelp av den nederlandske fransiskanerprovins. Fram til i dag har 25 fransiskanere levd og arbeidet i Norge i kortere eller lengre tid. Den første norskfødte fransiskaner etter reformasjonen var Otto Hansen fra Haugegesund (1914-1976). Blant de ti fransiskanere som i dag lever og arbeider her i landet, er to av oss norske.

Tallmessig utgjør vi en uanselig gruppe, men vi føler at vi representerer et verdensomspennende brorskap og et karisma som fremdeles tiltrekker brødre. Det er i dag over 37 000 fransiskanere rundt omkring i verden. På en beskjeden måte håper vi at vi vil være i stand til å levendegjøre noe av den fransiskanske ånd også i Norge. Og som vår ordensregel sier: hvis noen ved Guds innskyttelse vil ta på seg denne livsform, vil vi ta vennlig imot dem.

Vi vet at vi ikke har enerett på helgenen fra Assisi. Frans er på en måte blitt alle menneskers felleseie. Alle synes å finne noe verdifullt og meningsfullt i ham. Også mange her i landet har følt seg tiltrukket av hans enkle gudstro, hans radikalt

evangeliske livsstil, hans store ærbødighet for naturen og hans omsorg for de svake i samfunnet. Derfor håper vi - i likhet med Frans og i dagens økumeniske ånd - å fremme vennskap og respekt over alle konfessjons- og trosgrenser.

Hvorfor er så vi fransiskanere i Norge? Vi gir i dag et litt annerledes svar enn før. Vi tenker ikke på å gi opp menighetsarbeid eller det økumeniske arbeid, men det er i seg selv ikke vårt hovedmål. På lengre sikt tror vi at vi kan tjene Gud og Kirken best om vi følger vårt eget ordenskall. Dette hefte er et forsøk på å beskrive dette kallet.

P.S. Heftet kan fås ved henvendelse til Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, Oslo 6 eller gjennom St.Olav Bokhandel.

På grunn
av «teknisk feil»
når St. Olav
denne gang leserne
noe forsinket.
Vi beklager!
Redaksjonen

Erling Nielsen om Grundtvig
Norge er det eneste land - uden for Danmark - hvor Grundtvig har sat sig dybe spor. Først fik han et ord at sige inden for kirken, så gjennom folkehøjskolen, siden i bredere kultursammenheng, sidst i politik. Gjennem et lille århundrede (fra omkring 1810 til hen mod seklets slutning) har han haft en gjennomgribende indflydelse på det norske folk, og hans frihedsideer er fortsatt en utfordring til nutiden.

Årsmøte i Unge Norske Katolikkers Forbund

Unge Norske Katolikkers Forbund har valgt nytt landsstyre på årsmøtet på Mariaholm Skolesenter tidlig i september. Det nye styret er: Audun Berg (Oslo, formann), Hanne Kristin Fossum (Hamar), Tone Eriksen (Bærum), Hallvard Müller (Oslo), Mats Tande (Trondheim), Roar Haldorsen (Alta), Monica Moltubakk (Oslo) og Hanne Markussen (Asker).

UNKF er den kristne ungdomsorganisasjon som har størst andel av innvandrere og flyktninger i sin medlemsmasse. Derfor vil organisasjonen motvirke rasistiske tendenser i samfunnet. UNKF ønsker å bidra til at tilflyttede katolikker fra utlandet føler seg hjemme i menighetene og ungdomslagene rundt om.

Ungdomsforbundet klandret også kirkens «voksne» instanser for dårlig oppfølging av UNKFs forslag fra ifjor om opprettelse av en norsk katolsk kommisjon for menneskerettighetsspørsmål. Fremlegget ble forsåvidt tatt imot med takk, men f.eks. legmannsrådene har ikke selv tatt noen skritt for å muliggjøre opprettelsen av et slikt organ.

Adventaksjonen førstkomende desember skal gå til Ugandas eneste blindeskole, St. Francis' School i Soroti, ble

Toveis misjonsvirksomhet
(Vårt Land). Den norske kirke trenger enkelte misjonærer fra misjonskirker i den tredje verden. Slike kristne vil være vekkere og korrektiv i norsk kristenliv. Dessuten vil

det besluttet på årsmøtet. Fjorårets aksjon gikk til medisiner for polske barn, og innbrakte 86 000 kroner. Adventaksjonene gjennomføres i samarbeid med Caritas Norge.

UNKF hadde ved årsskiftet ca. 1700 medlemmer fordelt på 33 lokallag. Det er en nedgang på 300 på ett år. Årsaken er ikke utmeldinger, men manglende innmeldinger. Man må melde seg inn på nytt hvert eneste år, ifølge de krav til støtteberettigelse som det offentlige stiller. Alle i alderen 5 til 35 år kan være medlemmer i UNKF - de over 25 år som støttemedlemmer.

Ikke bare tenåringer er med i Ungdomsforbundet. Barnearbeidet tar seg opp, med egne barnelag i flere menigheter. Det finnes Unge Voksne-grupper. Siste skudd på stammen er et lag for katolske lærere/lærerstudenter og et permanent utvalg for økumenikk.

Virksomheten i lokallag og på sommerleirer preges til en viss grad av et årstema. I år er det «Kall til liv og tjeneste». Neste år blir det «felleskap». UNKFs organer, barnebladet, Ikty's, ungdomsbladet Katolsk Ungdom og meldingsbladet Kontakten vil bruke høsten til å presentere temaet og foreslå måter å markere det på. CT

en toveis misjonsvirksomhet bygge ned det skillet som ofte er mellom hvit og farget i forhold til kristendommen.

Dette mener misjonssekretær John Victor Selle i Santalmisjonen. Han foreslår nå at noen norske menigheter får prestefamilier fra den tredje verden og en og annen ungdomssekretær fra en misjonskirke.

Don Camillo vender tilbake på filmfærden. Den kendte italienske Western-helt Terence Hill, hvis oprindelige navn er Mario Girotti, instruerer for tiden sin første film i en ny Don Camillo-serie. Han spiller selv hovedrollen som den stridbare prest. Hans modpart, den kommunistiske borgmester Peppone spilles af den irske Colin Blakely. KIPA

Hill har overført Giovanni Guareschi's kendte historier om Don Camillo og Peppone fra 50-erne til nutiden. 80 procent af episoderne i Hills film er nye i den forstand, at de ikke var med i de tidligere Don Camillo-film med den franske komiker Fernandel.

Til forskel fra de gamle Don Camillo-film vil Terence Hill, der bekender sig som troende katolik, anlægge en mere bevidst «præstelig stil» og lægge mindre vægt på de pittoreske, folkelige detaljer, - hvad der så end menes med det.

Filmserien skal have premiere i Italien i februar neste år.

KATOLSK ORIENTERING

Jan Erik Rekdal

«Ville du ha fulgt ham»

*Friheten styrer våre skritt.
La Liberté guide nos Pas
het en diktsamling
av Pierre Emmanuel
som utkom i 1945.
Under krigen
skrev Emmanuel ivrig
i frihetens navn,
og tittelen taler
sitt tydelige språk
om frigjøring -
en politisk og nasjonal.
- Men en skal ikke ha lest
mye av dette forfatterskapet
før en forstår at tittelen
også kan settes inn
i en religiøs sammenheng.*

Pierre Emmanuel er nemlig først og fremst kjent som den betydeligste katolske lyriker etter Pierre Jean Jouve i vår tid (også han oversatt til norsk av Wera Sæther). Det var nettopp lesningen av Jouve som utløste hans poetiske legning. Ja, så sterk ble den innflytelsen at da han senere oppsøkte og forela Jouve sine dikt, ble han rådet til å begynne på nytt igjen for å søke seg frem til et eget språk. At Emmanuel har funnet frem til et høyst personlig og autentisk språk, kan vi finne en rekke eksempler på i det utvalget av dikt som nå foreligger for første gang på norsk i Wera Sæthers oversettelse utgitt av det lille, men djerve Solum forlag.

Pierre Emmanuel som er født i 1916, debuterte med samlingen *Elégies* i 1940. Wera Sæthers fyldige, om noe ensidige utvalg er hovedsaklig hentet fra samlingen *Evangélie* fra 1961. I sin høyst personlige innledning begrunner hun utvalget godt, synes jeg: «Hvis jeg er blitt veiledet av noe utvalgsprinsipp, er det: diktordet som opplyser, og opplyser om, den gudssøkende og troende erfaring.» Et interessant prinsipp. Hun har ikke

gjort utvalget som filolog eller litteraturviter, men som selv en troende dikter. Dette har nok vært en forutsetning for det store arbeidet som er lagt ned i denne oversettelsen som virker stø og filologisk ærlig.

Det er altså diktene til en voksen mann (ca. 45 år) vi her har for oss. En troende, søkende manns erfaringer med et liv i tro og med troen i livet ligger tett i de fleste av disse diktene. Enkelte ganger blir de ikke til mer enn kommentarer til eller parafraaser over hendelser i evangeliene, men som oftest er de dikt av stor spenning og dyrekjøpt erfaring med den særpregede dynamikk som oppstår mellom tro og liv.

Selv om det umulig kan yte dette utvalget full rettferdighet, vil jeg forsøke å stake opp én erkjennelsesvei som jeg har kunnet lese ut av utvalget - fullt inneforstått med at denne lesemåten vil variere alt etter hvem som leser boken.

Emmanuel gir uttrykk for en erfaring som vi også finner uttrykt hos både Graham Greene og Georges Bernanos: Troen på en himmel får først sin bekræftelse når en har sett inn i et helvete. Og helvetet er ikke først og fremst de andre, men vi selv:

Økumenisk valfart til Paris

I romjulen møtes ungdom fra hele verden i bønn for fred og forsoning.

Kontakt Hans Wade, Vestersjø, 4170
OMBO for nærmere opplysninger.

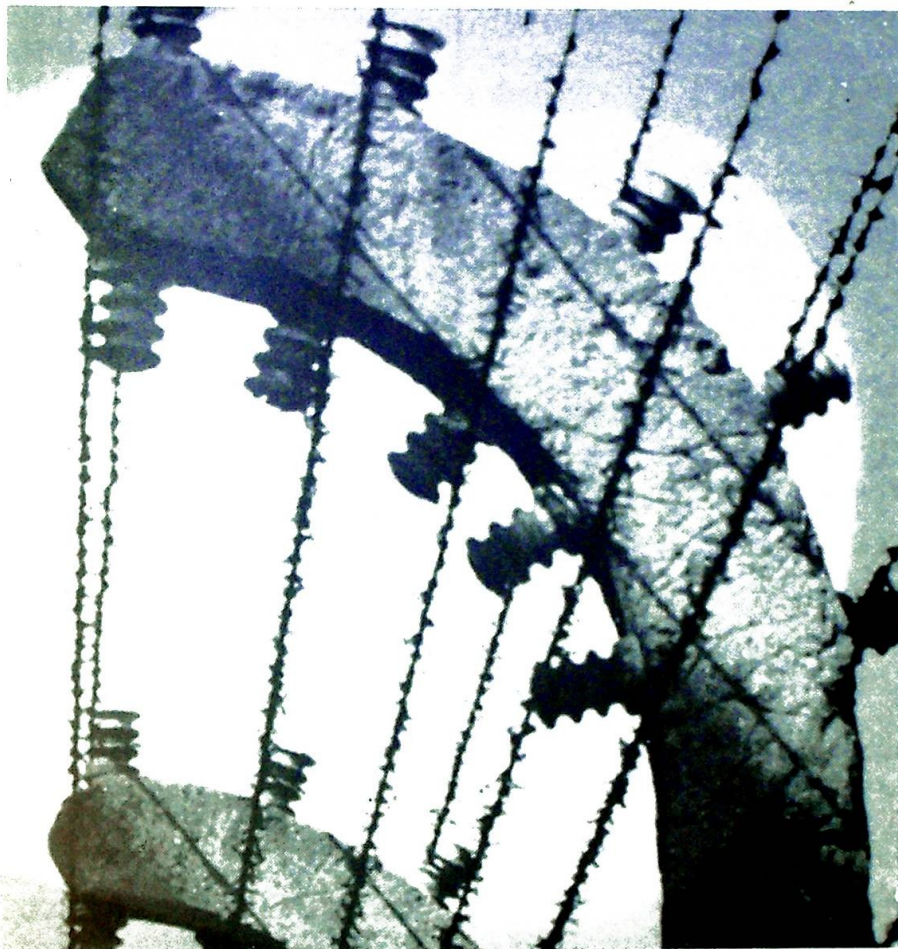
Kjernegrupper i troens tjeneste

(KNA) I en tale nylig til over tre tusen katolikker kom biskop Theodor Kettner av Osnabrück med en oppfordring til å danne små og oversiktlige kjernegrupper i troens tjeneste. Dette for å stå imot påtrykket fra ulike verdensanskuelser og moraloppfatninger.

Ny biskop i Vest-Tyskland

(KNA) Pave Johannes Paul II har utnevnt prelaten Josef Homeyer til ny biskop av Hildesheim. Siden 1971 har Homeyer vært sekretær for den tyske bispekonferanse.

Både forbundskansler Helmut Kohl og formannen for den sosial-demokratiske fraksjon i Forbundsdagen, - Hans-Jochen Vogel - har sendt lykønskninger.

Mennesket må gå til sin ondskaps yttergrense

Og styrte seg ut i sitt grenseløse hat
Oppdage i seg selv sin villskap mot deg

Raseriet som sønderriver det
For å fatte at dets ansikt
Er Guds dødsridde ansikt

fra «Sant ansikt»

Møtet med Gud forutsetter møtet med oss selv - at vi har sett oss selv slik vi er. Selvfølgelig ikke bare vår elendighet, men det er den det er så vanskelig å komme til tåls med. Men ingen søker korset ut fra sin veltilpassethet. Når vi opplever at Jesus *blir* der i oss hvor vi selv nesten ikke holder ut å være, forstår vi at inkarnasjonen var total. Ikke noe pent og

pyntelig som sommer seg til søndagsbruk, men Guds tilstedeværelse i det ytterste mørke, i den blodigste søle:

*Vi er alle en eneste Kristus
Kristus rommer alle mennesker
Det minste menneske rommer Kristus*

fra «Et habitat in nobis»

Vår elendighet, vår selvforakt, vårt selvmord som Emmanuel ofte kommer inn på og omtaler som «søle» (la boue), avvises ikke av Gud. For Gud tar *hele* mennesket opp i seg, slik han en gang ga det fra seg - som en del av sin fullkomne skapelse. Men utenfor Gud blir denne menneskelige delen av skapelsen fort til noe annet enn den var tenkt som. Det er med andre ord viktig for mennesket ikke å bli værende i selvforakten for å kunne leve troen. Og så blir følgende ubehagelige spørsmål ufravikelig: Vil du bli helbredet: - et spørsmål som vel egentlig er synonymt med: Vil du følge meg: (Fra diktet «Den vanføre ved Betesda»)

Fornyelse av diakonatet

«Diakonater i den romersk-katolske kirke» er emne for en artikkel i tidsskriftet Kirke og kultur (nr. 5 i år), skrevet av Alf B. Oftestad, lektor ved Diakonhjemmets teologiske høgskole. Etter en kort oversikt over diakonatets historie refererer Oftestad til Vatikan-konsilets diskusjoner og til den internasjonale

kongress i Roma 1965, som resulterte i «Sacrum Diaconatus Ordinem», og som ifølge artikkelforfatteren representerte «et modig skritt fremover, et pavelig startsignal». Oftestad viser også til boka «Der Diakon, Wiederentdeckung und Erneuerung seines Dienstes» (1980), som «fastslår gjeninnføringen av diakonatet som et selvstendig embede og derved stadfester på nytt tre-delingen av det

hierarkiske embede; Biskop, prest, diakon.» Artikkelen henviser også til de fylldige referater fra diverse konferanser som foreligger i «Inter nos» - internordisk kontaktorgan for katolske prester (okt./nov. 81). Oftestad avslutter sin meget lesverdige artikkel med følgende konklusjon: «Diakonien fornyelse skjer i dag i de fleste større kirkesamfunn. Det er om å gjøre at man søker råd og støtte hos hverandre. Man vil fort

10

Og så plutselig:
Vil du bli helbredet

Vil du
Å stav han tror
Han vil av alle krefter
Jo mer han vil desto mer unnslyr han seg selv
Desto mer henger han fast i en bløt masse
Røre seg ikke røre seg hvorfor
Hans ubevegelighet drukner ham
Bare øynene bare troen dukker frem

Vil du bli helbredet
Det sies til meg
Til meg
Noen ser meg:
Noen taler til meg rett i ansiktet
Noen holder seg oppreist i mitt blikk
Han støtter seg altså til denne sølen
Da er jeg til
Jeg er noen for ham
Jeg er tilstede hans Nærvær fyller meg
Min vilje er å gjøre hans
Allerede oppreist i hans øyne når han sier
Reis deg og gå bær sengen din med deg

Emmanuel stiller også andre nærgående spørsmål som utfordring til vår tro og den sosiale ramme vi lever den innenfor. Får troen noen konsekvens i våre liv, er den resultatet av et bevisst valg:

Ville du ha fulgt ham
Du som elsker ham
Klebet til hjorden
Med deres svette på din hud

Du som tror
Ville du ha godtatt
Å være fattig i ånden
Som de folkene der

Ego sum sier snekkeren
Og syndere og tolloppkrevere
Og spedalske og gledespiker
Tror ham

fra «Ville du ha fulgt ham»

Dette diktet er neppe skrevet for å få oss til å tenke historisk, tilbake til år 30 eller deromkring, men for at vi skal prøve å se med Jesu øyne inn i det nuet hvor vi befinner oss: de sårede og spedalske - hvem er de i dag, datidens forakt for tolloppkrevere - hvem retter den seg mot i dag, hvem er de i dag som fryses ut av den dannede menighet, de som kristenheten ofte ikke har hatt plass til eller forståelse for fordi denne selv ikke har kunnet akseptere sitt eget mørke, sin egen spedalskhet. Fariseisme er en trussel for alle som tror når de kommer sammen til tilbedelse, og de troendes samfunn kan lett med vår ytre

velstand forvandles til en pynnelig forsamling («pene mennesker»). Pierre Emmanuel kommer inn på dette problemet i sitt fresende dikt «De rettfærdige bødlene.» Det begynner slik:

Jeg hater sneen
Dens renhet er en Satans luftspeiling
Den blander oss dens skinn lurer oss
Ve den som tror han er reddet når han fristes
til å bli hvit som sne

Jeg hater kuldens kyskheter Jeg avskyr
Dere så rene sjeler! som liljer helt til tennene
Mer rovdyraktige enn hermelinen
Griske Engler
Så milde at det er til å hyle av
Mellom deres dunkledte klør

Måtte Gud forskåne meg for deres hvite tenner Måtte lammet
Aldri forville seg i sneen
Måtte det aldri fortape seg blant de rene
For dets ull er ikke av sneaktig hvithet
Den er grågul og lukter svette den er blandet
Med torner og menneskeleire kleber seg til den
Og lukt av skjorleivnet og vammellblod
Og tårenes harske balsam! Gud er skitten
Å dere rene

oppdage at det praktisk talt er de samme spørsmål som stilles. Kanskje man også kan hjelpe hverandre med svarene. Romerkirken har gjort og gjør fortsatt et energisk arbeid for å finne fram til en sunn fornyelse av diakonien begrunnet i Den hellige skrift og Kirkens tradisjon. Vår lutherske kirke burde være klar over at den her har mye å hente til videre refleksjon og handling. Vår kirkes diakonale fornyelse må ikke stanse opp.»

Frukost före - bättre än kaffe efter

I Thomas Kingos kyrka i Odense hade man tidigare försökt att inbjuda till kyrkkaffe efter högmässan - men med mycket dårligt resultat. De flesta gudstjänstdeltagare hade förbråttom för att vilja stanna. Men det gick betydligt bättre att servera en ordentlig kyrkfrukost före gudstjänsten. En «aktivitetskom-

mitté» erbjöd rikligt med bröd av olika slag, ost och marmelad och så kaffe eller té för 10 danska kronor, före högmässan. Experimentet blev mycket lyckat. Kyrkfrukosten kommer att fortleva. Ekumenisk Orientering

Men vissheten om selv å være det tapte fåret forhindrer oss fra fariseisme. - Det å ville bli lett etter er noe vi deler med alle i troen:

*Jeg er det tapte fåret
I meg selv langt borte fra mesteren
Jeg rører hverken fot eller hode
Så nummen gjør min synd meg
Dø for meg selv roper jeg mot ham
Jeg hører ham bryte opp
Han kommer helt hit hvor jeg er
Ekkoet av hans skritt bruser
I mitt blod og gjenoppliver
Meg som hjertet har sviktet*

«Det tapte fåret»

Og for den som selv satser på nåde og erfarer tilgivelse, blir det naturlig å ville formidle noe av dette til andre, selv om det aldri kan bli tilstrekkelig. Idealet bør i hvertfall være klart, som her i diktet «Guds død»:

*Det er viktig
At mitt ansikt er terskel og tallskive
At hvert blick at hver stråle tegner
inn timen der
At dagen holder åpent bord i min bolig
At mitt hus er en stenkaraffel for
hver gjest*

*Det er viktig
At jeg gir det ferske brødet med ti-
dens salt.
At jeg aldri blir ferdig med å dele.
At enhver setter seg ved bordet for å
spise
Og gjenopptar sin reise uten tanke
på betaling*

*Det er viktig
Å gi alt og ikke vente noe selv av
Gud
Å være her for dem uten ild uten sted
uten Gud
Det er viktig
Å være levende*

Tanken på at Jesus i Nasaret levde et hverdagsliv temmelig tilsvarende vårt eget er til både trøst og støtte for oss troende i dagliglivet med gjentagelsens ofte smertefulle lengsel etter total forandring:

*Velsignet være den daglige dagen
Som Gud lever i evighet
Velsignet være fra dagning til natt
Arbeiderens dobbelte oppgave
Slitet foran høvelbenken
Og øvelsen i verdens verk*

fra «Nazareth»

*Uten å flytte oss fra høvelbenken
Fra pulten eller fra vinstokken
Uten å bryte dagens strøm
Eller det uanselige arbeidet
Det som er hams for livet
La oss løfte øynene
For å lytte til Mesteren*

*La oss løfte øynene i våre tanker
Jorden blir bare klarere sett
Ordnet ikke henrykket
Enhver som forblir det han var
Føler at Ordets arbeid hemmelig
Forvandler ham til det han er*

fra «Bergprekenen»

«Enhver som forblir det han var» - denne setningen innebærer ingen resignasjon, men en akseptasjon, en realistisk holdning til vår egen menneskelighet: Mennesket er et jordisk vesen, også det troende mennesket må og bør leve på jorden. Men for den troende eksisterer det også en himmel som lot seg inkarnere for at vi skulle lære å elske dette menneskelivet og denne jorden.

*Pierre Emmanuel:
La ilden være vårt språk.
Gjendiktet av Wera Sæther
Solum Forlag. 1982.*

*Den lille piken Felicitas
(oppkalt etter en martyriomfru)
blir båret til dåpen i 1949
omgitt av kjærlige gudmødre.
En mur av kvinner,
moren - som snart blir enke -
og alle venninnene
holder tett sammen.
Det mannlige element
i deres tilværelse er
den katolske Fader Cyprian.
Han er deres veileder, venn,
skriftefar og refser.
Maktsentret i deres liv.
De er hans åndelige harem,
og erstatningen for
det familieliv kirken
forbyr ham.
For «kvinneselskapet»
blir han mannfiguren,
med alt det innebærer.»*

Arne Fjeld

Ettertankens feminist-roman.

Slik presenterer Cappelens Forlag Mary Gordons roman «Kvinneselskapet» på omslaget. Det lyder som en saftig og vel krydret godbit. Ved lesningen blir en litt forundret. Temaet «erstatningen for det familieliv kirken forbyr ham» behandles ikke i boken, og når uttrykket forekommer på smussbindet, må det være uttrykk for forlagets bekymring for de sølibatære. Hva Cyprian savner, er tvert om klosterkommuniteten som han forlot da «fornyelsen» etter konsilet gjorde hans medbrødre til golf-spillende, moderne menn.

I virkeligheten er boken en fortelling om den intelligente katolske piken Felicitas' utvikling. I romanens første del «1963» er hun 14 år gammel og lever beskyttet blant morens 55-60-årige venninner. De bor i New York City, men reiser hver sommer og hver jul i samlet flokk til pater Cyprian, som har slått seg ned på gården som var hans barndomshjem vest i staten New York. Felicitas vet seg elsket av kvinnene og av den gamle presten. Naturlig nok reagerer hun mot forventningene de stiller til henne, «deres eneste håp».

I annen del, «1969-1970»,

vokser reaksjonen til opprør. Sett med den 20-årige Felicitas' øyne er vennskapet mellom de eldre kvinnene og presten noe høyst foraktelig: «Hvorfor måtte de absolutt ha en mann å lyve for? Hvorfor hadde de behov for hans makt, hans nag, hans åndelige veiledning som gikk ut på at de ikke kunne komme til himmelen uten ham? . . . Hun ville ikke

St.Olavs Orden

til søster Sunniva Vogt

Kongen har utnevnt priorinne, moder Sunniva Vogt, Lillestrøm, til ridder i. klasse av St.Olavs Orden for humanitært virke. Dekorasjonen ble overrakt 14. september i Elisabethhjemmet i Lillestrøm, av kansellist Per Larsen.

AFTENPOSTEN

I Afrika er de gamle de mest respekterte

Barthelemy Niava fra Elfenbenskysten - Vest-Afrika - har bodd i Norge i fjorten år. I en samtale magasinet «Folkeveit» har hatt med ham, sier han bl.a. at «En ting jeg festet meg svært ved i starten var at det var så mye mindre samhold i familiene enn jeg var

vant til fra Afrika. Og en annen var de gamles situasjon.... I Elfenbenskysten er de gamle de mest respekterte, de har visdom - og den er brukbar. Folk gjør seg gjerne eldre enn de er for å få respekten. De går så langt at de spiser protein og blir feite og får en forfallen kropp for å virke gamle - mens det her er motsatt og gjelder å være så ung som mulig.»

13

gi avkall på jevnaldrendes kameratskap for å bli den yngste i hønsflokken rundt en avfeldig hane som de var fulle av age for straks han brasket seg. Det ville hun ikke.»

Felicitas begynner å studere ved Columbia-universitetet i New York, gresk og moderne politisk teori. Foreleseren i sistnevnte er 35 år gammel og ser ut som Tyrone Power, «i

blå dongeribukser, polostøvler og arbeidsskjorte som var åpen i halsen, og blottet et stort parti skuffende hårløs brystkasse.» Robert og Felicitas blir elskere. Han bor i en leilighet med to piker, Sally og Iris. Guttene nedenunder utgir en revolusjonær avis. De røker hasj og tobakk og samtaler om arbeiderne, mens de arbeider med skyldfølelsen over å være

priviligerte. Felicitas går med på alt fordi hun vil ha Robert. Samtidig gjennomskuer hennes intelligens det hule i alt som blir sagt. Dialogene her er fenomenalt festlige.

Til jul reiser Felicitas med stor motvilje sammen med morens venninner til Cyprians hjemsted. Hun er mer avvissende enn noensinne: «Han kom ut... i hvite messeklær. Han stilte seg foran alteret med ryggen til dem og leste messen på latin. Biskopen i Rochester hadde gitt ham dispensasjon til å holde privat messe på latin. Dermed kunne han stå med ryggen til dem, tenkte Felicitas, og be sine hemmelige bønner, alene med Gud.»

Etter jul flytter Felicitas inn hos Robert, Sally og Iris. Men forholdet til Robert går ikke så bra: «Det blir ikke greie på det», sa han. «Du er for indoktrinert. Det er ikke til å trenge igjennom. Du passer ikke inn.»... «Du skjønner, grunnproblemet er monogamiet. Du sitter fast i det, og det binder meg seksuelt. Jeg tror du burde ligge med andre.» Lydig går Felicitas til en av guttene nedenunder. Når det er gjort, går det opp for henne at Sally og Iris også er Roberts «forhenværende», og at Helene, en

Celebert besøk på Rotnes

Alle veier fører til Rom, heter det, og på Rotnes skole går det mange levende bevis på at veien fra Alaska til Rom går via Nittedal. For forleden hadde skolen besøk av erkebiskopen av Anchorage, som hadde stoppet i Nittedal noen dager på vei til å møte paven.

Erkebiskop Francis T. Hurley blir som andre erkebiskoper innkalt til Vatikanet hvert femte år for å avgi rapport om rikets tilstand samt å gjennomgå et fire-ukers teologisk seminar. På veien dit la han turen innom Nittedal, der han har bodd hos Astrid Ruus Eigeland, som han har hatt kontakt

med siden han traff henne i USA for flere år siden. Det er 15 år siden han var her sist.

Selv om besøket var helt uformelt, har han, dersom alt har gått etter planen, også rukket å treffe biskop John Willem Gran, lagtingspresident Thor Knudsen og kultur- og vitenskapsminister Lars Roar Langslet mens han har vært her. VARINGEN

14

sort pike fra vestkysten og Roberts siste, er i byen. Så viser det seg at Felicitas er gravid. Hun velger først illegal abort, men flykter fra «legens» venteværelse, tar med seg de tre vanskjøttende hundene, Ho, Che og Jesus og flytter hjem til moren.

Tredje del, «1977», er en rekke monologer hvor bokens personer kommer til orde etter tur. De gamle venninnene, nå i 70-års alderen, har bygget hvert sitt hus på Cyprians eiendom. Felicitas flyttet dit med sin mor da hun hadde bestemt seg for å føde barnet. Etterhvert er hun vokst inn i kretsen igjen. Bevisst lar hun sin hyperkritiske holdning erstatte av velvilje: «De støttet meg og forsvarte meg. Jeg er ikke lenger interessert i å kikke for grundig på folks motiver. Godhet er en sjelden ting, og fordi den har reddet meg, bryr jeg meg ikke om å ta glansen av den ved å gå den for nøye etter i sømmene.» . . . «Jeg ble meg selv igjen; jeg elsket barnet mitt, mor, Cyprian og kvinnene som elsket meg. Men det ga dem samtidig lov til å bli gamle. De skjønte at de kunne overlate ting til meg, og det begynte de å gjøre.» Felicitas har bestemt seg for å gifte

seg med stedets jernvarehandler, som hun anser som åndsfattig. «Men han er stedets mest tiltrekkende mann, og selv jeg forsto det ikke var småtteri å være hans utkârne. Undres hva slags mishandling en kvinne skal utsettes for av en mann før hun slutter å føle det lille blusset av fryd, som kneppet og flammen på en billig sigarettener, over å være den utvalgte? Hvor har vi lært at det skal være en ære? Så lenge det er slik, blir vi aldri helt selvstendige.» Hun gifter seg for at 7-årige Linda skal ha en far. «En pike som har vokst opp uten en fars beskyttelse og aldri hatt kontakt med legemliggjørelsen av det urgamle autoritetsbegrepet, kan bare tilfredsstilles av det heroiske, det desperate, det ekstreme. . . . Jeg hadde Cyprian, men

han gikk inn i farsrollen som om ingen av oss hadde kropp, kontakten mellom oss var ikke fysisk.»

Ettertankens Felicitas har ennå ikke funnet tilbake til troen: «Jeg er den eneste av oss som ikke har noe åndelig liv. Det er Cyprians skyld; han var en for god lærer, han lærte meg å ta avstand fra det sentimentale og hjertets påvirkelighet. Følgen er at jeg ikke kan godta kristenlivets fagre løfter; jeg vil ikke søke Gud for å få trøst, hjelp eller sødme. Vil Gud møte meg, må det skje på fornuftens høyslette, og der er Han en svak debattant.» . . . «Jeg vil ikke åpne mitt hjerte for Gud. Om Han er den eneste Gud jeg kan tilbe, vil Han vite å verdsette min kyskhet. Men jeg vil ikke tvinges, vil ikke underkaste meg. Jeg vil

Nytt overhode for dominkanerne

Den irske pater Damien Aloysius Byrne (54 år) er valgt til ny leder for dominikanerordenen. Han etterfølger Vincent de Cousnogle som har innehatt stillingen siden 1974. D.A. Byrne ble opptatt i ordenen i 49 og ordinert til prest i 55. Siden 77 har han vært leder for den irske provins.

Ifølge «Informations dominicains internationales» har dominikanerordenen i dag 7220 brødre, hvorav 5542 prester. Mer enn 700 er for tiden prestestudenter. Videre har ordenen nærmere fem tusen kontemplative nonner og vel førtitusen såkalt aktive søstre.

Dominkanerordenen har også en legmannsgren, den såkalte tredje orden - med vel 70.000 medlemmer.

vente. Vente på lyset, ikke kjærligheten.)»

Og Cyprian, som skulle være skurken i historien, hvordan opplever han seg selv? Det viser han der han 80 år gammel gjengir en samtale med lille Linda:

«Når jeg blir stor vil jeg bli prest,» sa hun.

«Det kan du ikke,» sa jeg, «du er pike.»

«Hva gjør det?» sa hun i den tonen hun bruker når hun trosser sin bestemor, men aldri mot moren.

«Piker kan ikke bli prester,» sa jeg. «Det sier vår Frelser.»

«Hvor?» spurte hun.

«I evangeliet,» sa jeg

«Hvor?» gjentok hun.

Jeg svarte at Han ikke sa det med rene ord, men Han valgte ikke noen kvinne til apostel, og prestene er apostlenes etterfølgere. Derfor må de være lik apostlene.

«Men apostlene var jøder, og det er ikke du,» sa hun.

«Hva har det med saken å gjøre?» spurte jeg.

«Derfor er du ikke lik dem, og du er prest.» Hun strålte; nå hadde hun meg.

Jeg tenkte på alle de tåpelige, middelmådige menn som ble ordinert fordi de var av det rette kjønn. Og jeg tenkte på barnet her, sine jevnaldrende

klart overlegen i skjønnhet, ynde og visdom. Jeg sa at hun fikk be om at Kirken skiftet holdning når hun ble stor.

«Be, du også,» sa hun.

Det lovet jeg, men det måtte bli en hemmelighet mellom oss. Og hver morgen under messen ber jeg om at kvinner må bli ordinert.»

Romanen viser seg å være en godbit, men ikke av den art forlagsreklamen forespeiler. Spørsmålet om hva opprøret sist i 60-årene ga oss, er tema for mye av det som skrives idag. Mary Gordons bok er et klokt og festlig bidrag til et svar. Oversettelsen synes å være like morsom som originalen. Aud Greiff går litt vill blant de katolske glosene - «... i kirken elsket hun monstransen (!) som bare ble brukt når hostien skulle bringes til en døende» - men her får vi være overbærende som vanlig.

Boken er utgitt med støtte av Norsk Kulturfond. God idé!

Mary Gordon:

Kvinneselskapet.

J. W. Cappelen Forlag 1982.

Du som tror på fosteret

*Du som tror på fosteret
Du som ikke kan lee deg
en prinsipiell millimeter
uten å trække på fosteret
Hvor er du når forskerne
gir oss metallet for brod?
Hvor er du når de militære
gir alle ilden, forkullede
stumper av kroppen-som-var
med skadde kromosomer*

*Du som tror på fosteret
Smelt våpenmetallet
Riv rampene ned
Denne røyken slår ikke ut
fra Guds Hjerte og er ikke
skapelsens iboende dikt, men
drapet i en kommersiell logikk*

*Du fromme som tror på fosteret
Du som hegner
om frøet i kvinnen
Du som så gjerne
vil elske et barn
Se verden, se alle som er,
det er nå
alle skal elskes,
dødsbærerne kle av seg
metallet og jorden
være barnet med oss
Denne felles jorden*

Wera Sæther

Kirken og Cuba

«På Cuba er ytrings- og religionsfriheten garantert, men i praksis må enhver som handler mot den ateistisk-kommunistiske statsform regne med represalier.» Denne uttalen kom fra den katolske biskop i London, James O'Brian, etter et besøk på Cuba. Som

følge av dette regner man at bare et hundre tusen av landets åtte og en halv million katolikker er praktiserende. Likevel er det stadig fler som samler seg om valfart. Bare i desember ifjor valfartet cirka to hundre tusen til Mariahelligdommen i St.Lazaro, et sted som ikke er tilgjengelig med offentlige transportmidler.

Etter at pave Johannes Paul II mottok kubanske biskoper i juli, og ga privataudien til landets erkebiskop Giulio Einaudi, har paven gitt uttrykk for bekymring over forholdene og utviklingen i landet. Han understreker likevel nødvendigheten av en dialog med den kommunistiske regjering, melder NØP/Kipa.

16 Klovn i oss

Under denne overskriften hadde tidsskriftet Kirke og Kultur nylig en artikkel om Åge Rønnings forfatterskap i alminnelighet og hans roman «Alleklovner» (1971) i særdeleshet. Artikkelen er skrevet av Helge Dahl, som mener at Åge Rønnings bøker ikke er «kristelige» i den forstand «at man kan tale om en programdikting hvor budskapsforkynnelsen er overordnet de litterære krav. Derimot er det religiøse budskap organisk vevet sammen med den litterære helhet... Livssynet forkynnes aldri i bøkene, men hans forhold til katolisismen som verdigrunnlag er alltid til stede...»

Hvor mye er ekte i forhold til livet rundt oss, i forhold til oss selv? Åge Rønning reiser spørsmålet. Han er med hensyn til den menneskelige natur en sannhetskjærlig psykolog, - han har ingen som helst illusjoner om menneskenaturen... A's historie (A er hovedpersonen i romanen «Alleklovner») er lignelsen om den fortapte sønn. Fortellingen sier bare at Gud aldri oppgir mennesket, og at han elsker det - endog tvers igjennom dets mislykte liv og dets selvforakt. A gjør seg heller ikke større enn at han plas-

serer seg selv som en klovn i forhold til sin religion fordi han når så lite opp til de idealer han vil følge: «Han var sikkert ikke selv en troende i den mest ortodokse mening. Likevel var hele hans liv og alle hans tanker og alle han dumheter håpløst bundet til denne Kirken som han elsket som en kostbar skatt og som han gjorde opprør i og som han sviktet. Og som han representerte så miserabelt overfor fremmede.»

Mennesket lever i en tilværelse hvor det jages av mange slags krefter. Også det mennesket som lever med Kristus, vil være i en ustanselig konflikt og kamp og også på flukt bort fra Gud. Det avgjørende for A, er at han vet seg elsket.»

*Fra Kirke og Kultur nr. 5 1983:
«En presentasjon
av Åge Rønnings «Alleklovner»*

Latinamerikas biskoper fordømmer volden

Det latinamerikanske bispe- råd, CELAM har på alle latinamerikanske biskopers vegne fremsat en klar fordømmelse

af vold under alle former og et krav om respekt for alle Latinamerikas landes uafhængighed. Erklæringen blev fremsat ved afslutningen af et plenarmøde i Bogota, Colombias hovedstad.

Biskopperne har lovet CELAM's kraftige understøttelse af alle initiativ til at genoprette freden i Latinamerika. Sand fred kan efter deres mening kun opnås «ved sand retfærdighed og fuld frihed». Det er også gennem retfærdighed og frihed, at landenes uafhængighed kan sikres på basis af et sundt forhold mellem de forskellige grupper. CELAM understreger kraftigt, at det på ingen måde kan kaldes politisk indblanding, når biskopper i enkelte latinamerikanske lande engagerer sig i fredsinitiativer, men at det netop hører med til en biskops opgaver at forkynde evangeliet på virksom vis.

CELAM beskæftigede sig også med de voldsomme økonomiske kriser i nogle af Latinamerikas lande, hvor brede befolkningslags levevilkår forværres, hvor korrupsjonen blandt offentligt ansatte stadig vokser, og hvor der sker en forråelse af de indbyrdes menneskelige forhold.

KATOLSK ORIENTERING

Jørgen Norheim

Hjå fedrane i Munkerepublikken Athos

Det ligg på ein fruktbar tange uti Egeerhavet, munkesamfunnet Athos, eit hovudsenter for fromheitsliv og askese i den ortodokse verda. Alt på sekshundretalet fanst det fleire eremittkloster på halvøya, på nihundretalet fekk området si noverande stilling som ein stad særleg helga for klosterliv for menn. Omlag 1500 munkar lever her i dag, fordelt på 20 kloster. Attåt dei mange greske finnst eitt russisk, eitt serbisk og eitt bulgarsk kloster.

Ferda til Athos tek til i Tessalonika, på eit visumkontor hjå greske styresmakter. Athos er eit såkalla autonomt område innanfor den greske staten, ofte kalla «munkerepublikken Athos». Ein guvernør er den greske statens høgaste representant på halvøya, indre fellessaker ordnar munkane sjølve.

«... staden du står på, er heilag»

Med visumplikta regulerer munkane trafikken til øya.

Berre vaksne menn har tilgjenge. Berre ei kvinne er velsett på halvøya. Ifølge legenda gjesta Maria, Jesus mor, Athos og vigsla halvøya til Gud, difor namnet «Mariahagen».

Den ortodokse kyrkja gjer sterkare enn dei fleste andre krav på å representere den sanne kyrkja, ho meiner å stå i ein ubrotten tradisjon frå oldkyrkja. Der ein romersk-katolsk kan sjå ein lutheranar som ein kristen bror, ser den ortodokse han i høgda som ein fetter, ein grøn rebell av ein fetter, som i ungdommeleg overmot skeia ut ein gong på 1500 talet, og sidan har flakka langt borte frå faderhuset. «Vi elsker dykk som menneske, men som kristne er de på avvegjar», vart vi fortalte.

«Be uavlateleg»

Fedrane på Athos har isolert seg frå omverda, men dei lever midt i den ortodokse kyrkja. I det ortodokse medvetet er ikkje klosterlivet ei livsform for spesialistar, det er tvert imot ei livsform ein kvar ortodoks kristen skal ha som ideal, for å måle sitt eige liv imot, alt etter kor langt eigne krefter og livssituasjon tillét.

«Be uavlateleg» er idealet for ein kvar kristen. Gjennom djup konsentrasjon i bøn

trekkjer ein seg attende frå verda, for å kunne ta imot Gud. Fyrst når eins eigen person er fullstendig utsletta frå verda, og eins eigne førestillingar om Gud er døde, kan ein ta imot Gud.

Ortodoksien er mysteriets religion. Trua er eit mysterium, den kan ein ikkje til-eigne seg eller etterprøve intellektuelt, berre oppleva gjennom asketisk avkall på verda.

Athos-samfunnet er eit lite sjølvtilstrekkeleg kosmos. Med suverent sjølvmedvet går ein sine eigne vegar. Klokka er stilt sju timar fram. Ved Barne-TV-tid, er det nattestilt på Athos. Når siste buss i storbyen rullar inn for natta, står munkane opp til morgongudsteneste. Radio, TV og aviser finst ikkje. Familieproblem, verdskriser og kulturdebattar(!) er trivialitetar for brørne på Athos, fjerne minne frå ei framand verd. «Verda tek til i Ouranopoulis» (ferjestaden), seier ein av våre vertar, med ein porsjon sjølvironi. Athos er ein stad for bøn og meditasjon. Kven søker eit slikt liv?

Alderssamansetjinga er interessant. Inntil omlag 1970 var Athossamfunnet prega av både åndeleg og materielt forfall, vart vi fortalte. På godt

norsk ville det heite forgubbing. Rekruttering mangla, munkane var gamle, og makta lite å fornye seg sjøve, og halde dei mange bygningane ved like. I tiåret som er lagt bak oss skjedde ei stor nyrekruttering. I 1970 fanst omlag 1000 munkar. Av desse er no halvparten borte. Talet er i dag om lag 1500, altså ein tilvekst på 1000 på eit tiår. Alders-tyngepunktet ligg i dag såleis mellom 25—35 år. Unge menn med ei brokut fortid: Studentar, politiske venstreaktivistar, narkomane. Alle har dei gjeve munkelovnaden som bind dei til Athos for livet. Med energi og verketrang er klosterlivet fornya. Bygningar er restaurerte og moderniserte og det andelege livet er stramma opp. Med disiplin og strengheit blir den liturgiske tradisjonen dyrka.

Som lutheranar på Athos

Det er vanskeleg å veta kva ein skal «meine» om Athossamfunnet. Kanskje ein rett og slett skal sleppe å meine noko? Ta det heile som eit interessant og nyttig innblikk inn i ein framand trus- og tanketradisjon, vakse fram tusen år før Kvitekrist omforma tru og tankeliv i Norden?

Kilde: «Dag og Tid»

Geir Winje

Rock og religion

Når jeg gjerne vil presentere en rockegruppe for St. Olavs lesere, har det to årsaker: Før det første representerer rock en viktig del av vår kultur. Rocken gir ofte treffende uttrykk for en ny generasjons livsfølelse. Den er en slags eksistensiell musikalsk poesi som fanger inn desperasjon og drøm. Rockeplatene er vår tids mest solgte diktsamlinger. For det andre: akkurat denne gruppen uttrykker sin drøm og sitt håp i tråd med katolsk tradisjon.

I august var jeg på Kalvøya for å oppleve «U 2». De ga en intens og merkelig konsert som ble avsluttet med at publikum - over 10.000 unge mennesker - sang med i refrenget fra deres versjon av Bibelens salme 40.

«U 2» er voldsomt populære og har fått bred media-dekning. Det er ikke så merkelig. I løpet av sin korte karriere har de gitt ut tre LP-plater, «Boy» (1980), «October» (1981) og «War» (1983), der de i økende grad har klart det som gjør rock til en ekte kulturform: Å gi musikalsk og lyrisk uttrykk for en hel generasjons angst og desperasjon, søken og - i dette tilfellet - tro.

Kristus-troen - kirkens Kristus-tro - gjør «U 2» til en rockegruppe utenom det vanlige. Rockekulturen er rik på desperasjon, men fattig på tro. De kristnes tro, derimot, er basert på en tradisjon og derfor vesensfremmed fra den desperate rotløsheten, tradisjonsløsheten, som rocke-kulturen springer ut av. I «U 2» møtes rockens desperasjon og kirkens tro på en fruktbar måte. Ikke så å forstå at de på noen som helst måte opptrer som misjonærer - snarere tvert imot. De legger vekt på det allmenmenneskelige i sine tek-

Ekumenisk kommunitet i Belfast

(KIC) Mitt i Belfast - med sina blodiga strider mellom katoliker og protestanter - bildas for nærvarande en kommunitet med med-

lemmar, både män och kvinnor, från både lägren. «Columbanus community of Reconciliation» - Försoningens Columbanuskommunitet - heter gruppen, som har hyrt en lägenhet mitt i Belfast för att manifestera sin tro på enheten och för att komma samman till bön för enhet, fred och försoning och arbete för dessa mål mitt i det stridande Belfast.

Om den irske rockegruppen U2

19

ster og definerer seg ikke som en «kristen rockegruppe». Men deres musikalske poesi er eksistensiell. Den berører oss fordi den er selvopplevd og sann.

Først noen ord om musikken deres. For et publikum som ikke er vant til å høre på rock, vil den i første omgang oppleves som elektrisk støyende. Bare tre instrumenter og én vokalist, men med voldsomt lydnivå og intens rytme. Musikken viser seg likevel å være melodios og magisk tiltrekkende, original og egnet til å bære frem tekstene. «U2» betegner selv sin musikk som «Irish soul».

Det er selvsagt umulig fullt ut å formidle rockekultur og rocketekster i en artikkel. Tekstene er ikke dikt i vanlig forstand - de er ment som sanger,

sanger til å synge, til å skrike ut, til å hviske, Likevel er det et forsøk verd å sitere noen utsnitt av «U2»s tekster. De kan fungere som en illustrasjon av hva jeg har sagt ovenfor om «U2» og rock generelt som tidstolking.

Med tidstolking mener jeg ikke samfunnsanalyse. «U2», som så mye annen rock, reflekterer på en kunstnerisk og følelsesmessig - ja, symbolsk - måte den fremmedfølelse som så mange av oss opplever mer eller mindre bevisst. Og når Kristus-troen skinner frem på denne bakgrunnen - i dette språket - tolkes den for en ny gruppe mennesker.

1982 var et år med mange krigsutbrudd. Lp-platen «War» reflekterer dette, og farges også av volden i Irland -

symbolisert med «Sunday, Bloody Sunday». Dette er stemmen til et ungt menneske i vår vestlige kultur:

*And it's true we are immune,
When fact is fiction and T.V. is reality,
And today the millions cry,
We eat and drink while tomorrow they die.
The real battle just begun.
To claim the victory Jesus won,
On a Sunday, bloody Sunday . . .*

«Alle vet at bomben finnes - det det gjelder, er måten å si dette på,» sa gruppens vokalist da han introduserte «Seconds» på Kalvøya:

*It takes a second to say goodbye,
Push the button and pull the plug, say
goodbye.
Fall, rise and . . . Fall, rise and . . .
They're doing the atomic bomb,
Do they know where the dance comes from?
Yes they're doing the atomic bomb,
They want you to sing along
Say goodbye, say goodbye.*

Nytt från enhetssekretariatet
Påven har utnämmt en fransk missionär, fader Pierre Duprey, till sekreterare för enhetssekretariatet. Han har varit sekretariatets tredje man sedan år 1963.

20

Men ikke bare angsten for urettferdighet, krig og en mulig utslettelse uttrykkes her. Også kampen inne i oss selv finner et språk. Denne kampen er her symbolisert ved *byen* som fanger oss med sitt rastløse liv, men som også er full av medmennesker, av Guds nærvær:

*The city's a fire,
A passionate flame
That knows me by name.
The city's desire
To take me for more and more.
It's in the street getting
under my feet,
It's in the air it's everywhere I look for you,
It's in the things I do and say.
If I want to live, I've got to die to myself
someday.*

Andre tekster gir et direkte uttrykk for troen, som f.eks. «Glorja», en sang som bygger på kirkens lovprisningsliturgi. Eller her, hvor Kristus taler til «Drowning Man»:

*And take my hand,
You know I'll be there,
If you can I'll cross the sky
For your love.
Give you what I hold dear,
Hold on, hold on tightly.
Hold on, hold on tightly.
rise up, rise up with wings,
Like eagles you'll run, you'll run,
You'll run and not grow weary.*

Den nuvarande ledaren, kardinal Willebrands, som även besökt Skandinavien vid flera tillfällen, är ärkebiskop av Utrecht, och det är hans främsta uppgift. Kardinalen fyller 75 nästa år och väntas då lämna sin tjänst. KATOLSK KYRKOTIDNING

Knut W. Ruyter:

En erklæring

Jeg håper ved hjelp av disse betraktningene og sitatene å ha gitt et lite glimt av en kulturform som kanskje mer enn noen annen er ekvivalent med vår tid. Fordi den gjelder så mange og så unge mennesker. Og fordi den skriker i sin søken etter identitet, fordi den opplever de mest grunnleggende spørsmål uten å tolke dem bort, og fordi den i sine mest klarsynte øyeblikk ser vårt grunnleggende behov: et nytt hjerte . . .

*A generation without name, ripped and torn,
Nothing to lose, nothing to gain,
Nothing at all.
And if you can't help yourself,
We'll take a look around you,
When others need your time.
You say it's time to go, it's your time.
Angry words won't stop the fight.
Two wrongs
won't make it right.
A new heart is what I need,
Oh God, make it bleed,
Is there nothing left?*

Alle tekstutsnittene er hentet fra «War».

«Ingen er i tvil om at den nye kirkelov er en markert forbedring fra den gamle», skrev Knut W. Ruyter i første del av sin artikkel. Her avslutter han sin omtale av loven som trer i kraft den 27. november - første søndag i advent.

Verdens misjonsdag

Den 23. oktober er Verdens misjonsdag. I den anledning har pave Johannes Paul II sendt et budskap til Kirken.

Her heter det blant annet at på bakgrunn av det hellige år får misjonsdagen økt betydning. Det bør føre til en fornyet appell om evangelisering. Millioner av mennesker har ikke fått lytte til Kristi budskap, selv i dag, 1950 år siden offerdøden - og dermed frelsen og forløsningen på Golgata. Disse millioner kan ikke påkalle Frelseren hverken i sorg eller glede, for de kjenner ham ikke.

L'OSSERVATORE ROMANO

om menneskerettigheter II

Kvinnens plass i Kirkens liv

Et annet problem forblir kvinnens rolle i Kirkens liv. Utvilsomt reflekterer den nye lov vesentlige forbedringer fra den gamle. En årsak er at et av prinsippene for revisjonen var å stadfeste likestilling mellom menn og kvinner. Som sr. Lucy Vazquez, O.P., professor i kirkerett og dommer ved tribunalet i Orlando, Florida, sier: Den nye lov tar «et gigantisk skritt framover ved å unngå diskriminering av kvinner. Det er likhet mellom legmenn og leg-kvinner i alminnelighet. Den nye lov har fjernet seg fra den grove diskriminering i den gamle kirkelov.» Bortsett fra utelukkelsen fra prestevigselen (og en viss diskriminering av kontemplative søstre) er det likestilling i loven. Men egentlig er denne utelukkelse den alvorligste og mest problematiske: For i en hierarkisk Kirke hvor embetene er grunnlaget for all myndighet, er utelukkelsen fra prestevigselen faktisk en utelukkelse av kvinner fra alle nøkkelposisjoner i Kirken.

I tillegg til dette er de også utelukket fra å bli formelt innsatt som lektorer og akolyter. Grunnen til det synes å være at disse liturgiske tjenester tradi-

sjonelt er blitt ansett som skritt på veien til prestevigselen. Likevel skulle det ikke være noe i veien for at kvinner kan lese eller fungere som akolyter i gudstjenester, så lenge de ikke er formelt innsatt, og likeens at piker kan tjene som ministranter. Til tross for disse vanskeligheter sier sr. Vazquez at «vi må fremheve de mange positive ting vi ser (i den nye kirkelov), og de positive anstrengelser fra lovgivernes side for å fjerne diskriminering av kvinner.»

Et økumenisk synspunkt

Et tredje problemområde gjelder forholdet til andre kirkesamfunn. Det kan nemlig ikke være tvil om den viktige økumeniske betydning av den reviderte kirkelov. For som en ortodoks biskop sa, «Jeg er ikke ekspert på kirkerett, men det ser for meg ut til at kirkeloven er et nødvendig redskap for å virkeliggjøre kristen enhet.» Og han fortsatte, «Den store kirkesplittelse i 1054 mellom Roma og Bysants var også et kirkerettslig problem. Derfor skulle kirkelige lover bidra til å opprette enhet.» Dette utsagn gjelder vel like meget de protestantiske kirkesplittelser i vestlige land.

Rimeligvis kan vi ikke forvente mer enn et bidrag i retning av kirkelig enhet. Spørsmålet er om den nye kirkeloven virkelig har benyttet sjansen til å øke forståelse og enhet mellom kirkesamfunnene.

I siste instans kan man vanskelig komme utenom at en ny kirkelov, som skal gjelde for nesten halvparten av alle kristne, også må være av betydning for den andre halvparten.

Kanskje kan vi, med Peter Lengsfeld, si at kirkene, de kristne, har oppnådd et visst fellesskap om enn ufullkomment (jfr. Dekretet om økumenismen I, 3). Viktige økumeniske begivenheter og dialoger har funnet sted, blant annet dialogen mellom de lutherske og romersk-katolske kirker, som nå er i gang også i Norge (fra 1979).

Likevel har reaksjonene knyttet til den nye kirkelov vært meget svak. Som Hans Dombois, protestant og ekspert på kirkerettslige spørsmål, sa i 1972: Ortodokse og anglikanske representanter har deltatt i de pavelige kommisjoner, selv om det var med lite resultat. Reformasjonskirkene som også var invitert, har imidlertid ikke akseptert det romersk-katolske tilbud

Den katolske kirke i Norge vokser

Det var vel 138.000 medlemmer i trossamfunn utenfor Den norske kirke ved siste årsskifte, går det frem av en oversikt som Statistisk Sentralbyrå har utarbeidet.

22

om å sende rådgivere, til tross for en ekstra anbefaling av Det økumeniske konsil. - Etter Dombois' mening har de protestantiske kirker på denne måten «mistet den moralske rett til å fortsette sin kritikk . . . av det kirkelige lovsystem i Den katolske kirke.» Dette er sterkt å beklage, men kanskje skyldes det en utbredt allergi mot kirkelige lover.

Siden Den katolske kirkes holdning til andre kirkesamfunn har forandret seg siden Det annet Vatikankonsil, er det rimelig å forvente at denne holdning også har funnet nedslag i den nye kirkelov. I kirkeloven fra 1917 var andre kristne ansett som «dårlige» katolikker bundet av lovens restriksjoner, men ikke i stand til å ta fordel av rettighetene innen Kirken. Den reviderte kirkelov er mer realistisk. Andre kristne er *andre kristne*, ikke «dårlige» katolikker. Som p. Provost har understreket, «de er ikke bundet av restriksjonene i den katolske kirkelov, men de kan dra fordel av et antall rettigheter i Kirken hvis de så ønsker — f.eks. retten til å høre Guds Ord, eller motta visse sakramenter under forutsetning av en økumenisk holdning og at vår egen tradisjon er respektert.»

Det er en økning på 3.800 fra året før. En vesentlig del av økningen det siste året er medlemmer som tilhører islam. Av kristne trossamfunn utenfor Den norske kirke har Den katolske kirke vokst sterkest det siste året med 5,3 prosent. Fra 1971 har Den katol-

ske kirke vokst fra 9.366 medlemmer til 16.448 i 1983.

Pinsemenighetene utgjorde det største trossamfunn pr. 1. januar 1983 med 43.423 medlemmer. Andre større trossamfunn var Den evangelisk lutherske frikirke, Metodistkirken og Det norske baptistsamfunn.

Til tross for disse forandringer er kritiske bemerkninger blitt reist, blant annet av en arbeidsgruppe i Heidelberg. Gruppen er ledet av Dombois og består av både protestanter og katolikker. Deres kritikk dreier seg særlig om tre problemområder: dåp og kirketilhørighet, blandete ekteskap, og forholdet mellom Den romersk-katolske kirke og de andre kirkesamfunn.

Blandete ekteskap

For å illustrere noen av vanskelighetene, så vel som framskrittene, la meg bare behandle loven vedrørende blandete ekteskap. Slike ekteskap er jo en meget alminnelig foreteelse i vårt land. I følge statistikker fra perioden 1975-79 er 80,4% av alle ekteskap inngått i Oslo Katolske Bispedømme «blandete ekteskap». I kirkelig lovgivning vil det si ethvert ekteskap mellom en katolikk og en gyldig døpt ikke-katolikk.

I følge p. David O'Connor har den nye lov opphevet forbudet mot blandete ekteskap. Det er ikke lenger nødvendig å søke biskopen om dispensasjon fra dette forbud selv om loven fortsatt krever at biskopen gir sin tillatelse. I alle til-

felle er dette et stort økumenisk framskritt, og det er gledelig at kommisjonen som reviderte loven, har tatt tilfølge mange av anbefalingene fra to økumeniske kommisjoner - den ene mellom den anglikanske og den romersk-katolske kirke (1975), den andre mellom den protestantiske og den romersk-katolske kirke (1978) - og fra den verdensomspennende Bispesynoden i Roma (1980). I et innlegg ved denne synoden framla biskop Gran synspunktene til Den nordiske biskopskonferanse. På det praktiske plan foreslo de nordiske biskoper at forbudet mot blandete ekteskap skulle oppheves. Biskop Grans innlegg ble støttet av en av de engelske gruppene, ledet av kardinal Basil Hume, og selv om det møtte betraktelig motstand ved synoden, viser resultatet at det nytter å kjempe for sine synspunkter og at spede diaspora-stemmer høres og en gang i blant tas til følge.

Iøynefallende holdningsendring

Utviklingen av holdninger på dette området er iøynefallende. Loven av 1917 foreskrev at «Kirken . . . forbyr på det strengeste ekteskapsinngåelse mellom to dømte personer

Pavemesse hver søndag i Peterskirken

Paven vil så vidt mulig feire messen hver søndag kl. 10.00 i Peterskirken gjennom hele Det hellige år. Biskoper og prester som

ledsager pilegrimsgrupper vil samtidig få mulighet til å koncelebrere med paven. Petersplassen vil forøvrig også hele året få karakter av et stort gudstjenesterom under åpen himmel.

Hver fredag ettermiddag kl. 17-18 arrangeres korsvei-andakt i Bernini-kolonaden. Samme sted vil rosenkransen bli bedt hver lørdag aften i oktober.

KATOLSK ORIENTERING

23

hvorav en er katolikk mens den andre er et medlem av en heretisk sekt . . .» (can. 1060). Senere instruksjoner - *Matrimonii Sacramentum* (1966) og *Matrimonia Mixta* (1970) - benytter et mer forsonende språk i samsvar med Det annet Vatikan-konsil. Likevel presiserer *Matrimonii Sacramentum* at pastorer «må advare (de troende) om vanskelighetene og farene knyttet til et ekteskap mellom en katolikk og en ikke-katolsk kristen . . . (Kirken) prøver på alle måter å sikre at katolikker bare gifter seg med katolikker,» mens den på samme tid innrømmer at moderne forhold gjør «det mer vanskelig enn tidligere å overholde den kanoniske disiplin i blandete ekteskap.»

Matrimonia Mixta bekrefter at Den katolske kirke «søker å hindre inngåelsen av blandete ekteskap,» selv om den ønsker å respektere enhver katolikk rett til å inngå ekteskap med hvem han eller hun vil. I sluttrapporten fra Bispesynoden er det en faktisk godkjenning av blandete ekteskap som et «utbredt fenomen», mens lovutkastet *De Matrimonia* (1980) opprettholder forbudet fordi blandete ekteskap «i følge sin natur, ikke er i overensstemmelse med den full-

stendige åndelige enhet mellom de gifte parter». Til tross for dette har den nye kirkelov av 1983 strøket forbudet mot blandete ekteskap. Det er interessant å merke at innvendinger mot blandete ekteskap avtar: fra «forbys på det strengeste», til «advare mot faren», «søke å forhindre», og til slutt: oppheve forbudet.

Dette betyr likevel ikke at problemene vedrørende blandete ekteskap opphører å eksistere. Den nye lov krever fortsatt at den katolske part må *erklære* at han (hun) vil holde fast ved sin katolske tro og *love* at han (hun) vil gjøre alt som er i hans (hennes) makt for å få barna døpt og oppdratt i Den katolske kirke. Loven fastholder også den såkalte «kanoniske form»: at et ekteskap - for å være gyldig - må inngås i en katolsk kirke foran en katolsk prest med to vitner til stede. (Biskopen kan gi dispensasjon fra denne forskrift.) I alt dette er det mange kinkige og ømtålige økumeniske anliggender. Sett fra en positiv side er det likevel klart at ekteskapsloven anerkjenner de spesielle vanskeligheter forbundet med blandete ekteskap. Den er basert på overbevisningen om verdien av den kristne og ka-

tolske tro og hvor viktig familien er i meddelelsen av troen til barna.

Gi loven en sjanse!

Til tross for disse problemområder fortjener den nye kirkelov god omtale, fordi den i det store og det hele har vært tro mot intensjonene til konsilfedrene og har omsatt dem i lovs form for Kirkens praktiske liv.

Det er av stor betydning for Kirken at alle katolikker ikke bare kjenner hovedinnholdet i den nye lov, men at de ønsker den velkommen. Siden Det annet Vatikan-konsil har mange katolikker opparbeidet en negativ holdning til kirkeretten, ofte med det resultat at de synes loven ikke burde ha noen plass i det kristne liv. Det er forståelig på mange måter. Mange har skilt seg fra - eller følt seg støtt bort fra - Kirken på grunn av gammeldagse forskrifter og foreldete styringsmåter eller på grunn av dårlige erfaringer med legalisme og vilkårlige behandlinger av kirkelige domstoler (f.eks. ekteskapsdomstolen).

Til tross for dette tror jeg det er viktig at vi gir loven en sjanse. Den er nemlig ikke et tilbakeskritt til økt legalisering, men vitner faktisk om en

Liturgisk kalender

ny måte å tenke lov på. Nettopp derfor er vår holdning til loven så viktig. «Det er ikke nok å lage gode lover; de må også bli godt mottatt,» skriver Ladislaus Orsy. «Hvis folk ikke forstår dem, vil ingen bli oppmuntret til å overholde dem, og lovene vil ikke spille en viktig rolle i deres liv. Vi har den gamle og ærverdige tradisjon fremdeles i live i feiringen av messen, at når en stor hendelse skjer, skal folket svare Amen, Amen. De små ordene er ikke en juridisk godkjenning, de er mye mer. De betyr at folkets hjerte og forstand er innforstått med begivenheten.»

OKTOBER

12. Ferial. Rom. 2, 1-11. Lk. 11, 42-46.
13. Ferial. Rom. 3, 21-30. Lk. 11, 47-54.
14. Ferial el. Callistus I., pave og martyr. Rom. 4, 1-8. Lk. 12, 1-7.
15. Teresa av Avila, jomfru og kirkelærer. Rom. 4, 13.16-18. Lk. 12, 8-12.
16. 29. alm. søndag
(Norske tidebønner: Uke I)
2. Mos. 17, 8-13.
2. Tim. 3, 14-4, 2.
Lk. 18, 1-8.
17. Ignatius av Antiokia, biskop og martyr. Rom. 4, 20-25. Lk. 12, 15, 21.
18. Lukas, evangelist.
2. Tim. 4, 10-17b.
Lk. 10, 1-9.
19. Ferial el. Johannes av Brébeuf og Isaak Jogues, prester, og deres ledsagere, martyrer, el. Paul av korset, prest. Rom. 6, 12-18. Lk. 12, 39-48.
20. Ferial. Rom. 6, 19-23. Lk. 12, 49-53.
21. Ferial. Rom. 7, 18-25a. Lk. 12, 54-59.
22. Ferial el. Marias lørdagsmesse. Rom. 8, 1-11. Lk. 13, 1-9.
(Årsdagen for pave Johannes Paul II's pavevalg.)
23. 30. alm. søndag
(Norske tidebønner: Uke II)
Jesus Sirak 35, 15b-17.20-22a.
2. Tim. 4, 6-8.16-18.
Lk. 18, 9-14.
24. Ferial el. Antonius Maria Claret, biskop. Rom. 8, 12-17. Lk. 13, 10-17.
25. Ferial. Rom. 8, 18-25. Lk. 13, 18-21.

26. Ferial. Rom. 8, 26-30. Lk. 13, 22-30.
27. Ferial. Rom. 8, 31b-39. Lk. 13, 31-35.
28. Simon og Judas, apostler. Efes. 2, 19-22. Lk. 6, 12-19.
29. Ferial el. Marias lørdagsmesse. Rom. 11, 1-2a. 11-12. 25-29. Lk. 14, 1.7-11.
30. 31. alm. søndag
(Norske tidebønner: Uke III)
Visd. 11, 22-12, 2.
2. Tess. 1, 11-2, 2.
Lk. 19, 1-10.
31. Ferial. Rom. 11, 29-36.
Lk. 14, 12-14.

NOVEMBER

1. Allehelgensfest
Joh. Åp. 7, 2-4.9-14.
1. Joh. 3, 1-3.
Mt. 5, 1-12a.
2. Allesjeler dag
Jes. 25, 6-9.
1. Kor. 15, 51-57.
Joh. 6, 51-55.
(dette er et forslag)
3. Ferial el. Martin av Porres, legbroder. Rom. 14, 7-12. Lk. 15, 1-10.
4. Karl Borromeus, biskop. Rom. 15, 14-21. Lk. 16, 1-8.
5. Ferial el. Marias lørdagsmesse. Rom. 16, 3-9.16.22-27. Lk. 16, 9-15.
6. 32. alm. søndag
(Norske tidebønner: Uke IV.)
2. Makk. 7, 1-2.9-14.
2. Tess. 2, 16-3, 5.
Lk. 20, 27-38 (el. 27.34-38).
7. Ferial. Visd. 1, 1-7. Lk. 17, 1-6.
8. Ferial. Visd. 2, 23-3, 9
Lk. 17, 7-10.

Arkitekt og doctor philos om kirke-arkitektur

Thomas Thüs-Evensen er et kjent navn også utenfor Arkitektthøyskolens murer. Han har utgitt boken «Steder i Oslo», og han redi-

gerer en ny serie om norske arkitekter som Universitetsforlaget utgir. I den senere tid har han særlig gjort seg bemerket innen kirke-arkitektur og restaurering. I sommer ble den katolske kirken St.Svithun i Stavanger innviet - et verk som er blitt meget godt mottatt. Nå tegner han en ny katolsk kirke i Lillestrøm.

- Du er opptatt av at en bygning skal ha en stemning som passer til funksjonen?

- Ellers kunne man jo nesten lage hangarer ut av alt. Jeg synes det er artig og utfordrende å tegne kirker. Man må forsøke å synliggjøre den usynlige dimensjon, målet for handlingene i bygningen. Man skal ikke få lyst til å banne eller spise wienerbrød i kirken, sier Thüs-Evensen. AFTENPOSTEN

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf. 21 69 06

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen *a/s*

Ullevålsvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

THRONSEN & CO. A/S

Boktrykk Offset Repro

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo 1

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

Galligani

Med tre forretninger i sentrum:

Vika Terrassen - Stortingsgt. 22 - N. Slottsgt. 25

Finn Thorn ¹⁸⁰

LUTHER I MITT LIV SOM KATOLIKK

Et økumenisk fremtidsbåp

En biografi om dominikanerpaterens forhold til sin lutherske barnetro og møte med katolisismen. Han gir et personlig bilde av den katolske kirkes stilling til Luther og reformasjonen, et forhold som utvikler og forandrer seg.

Et aktuelt bidrag til 500-årsjubileet for Luthers fødsel.

Kr. 98,-

Land og Kirke/Gyldendal

Blikk på tiden

Septemberlys

På våre breddegrader kan der for enkelte følsomme sjeler ligge bare noen regndråper eller en liten kuling mellom glede og lede. Når vi tar i betraktning at vi i hvert fall langs kysten til tider får oppleve samtlige værtyper i løpet av en eneste dag, blir det lett å klandre naturen for slike skiftende sinnsstemninger. Vi kan unnskyldes sinnets tverrhet eller tungsinn under henvisning til himmel-farven, og motstandsløst synke ned i grått lune under grå skyer. Det er imidlertid anstrengende å la livsmotet følge værgudenes innfall. Visdom og sjelefred ligger for oss norske snarere i å slå oss til ro i det grå. Det gir en egen mollstemt fred, som også er selve grunn-tonen i så mange av våre sjelelige ytringer.

Vårt nasjonale åndsliv henter sin kraft og farve i denne trygge, ja nesten selv-gode resignasjon overfor naturens luner; for å unnsnippe de opprivende skiftninger, har vi endegyldig adoptert grå-farven. Den er blitt livsyn. For våre synders skyld bærer vi i verdig forurettethet en tilværelse hvor solstråler er lettsindige sidesprang. Vi lytter begjærlig etter dem på verdens mest detaljerte værmelding, men regner dem dypst sett som *mot naturen*.

Under den samme himmel er folkene forskjellige. For eksempel er vel den russiske himmelen ikke særlig lysere enn vår, men den får helt andre nedslag i den russiske sjel. Russeren er fremmed for vår avdempede men generelle pessimisme på egne og tilværelsens vegne. Derimot er han et lett bytte for tungsinn, et tungsinn som ikke har sin make på jorden. Aldri faller det ham likevel inn at dette er noe han skal leve med, og gjøre til livsyn. Tungsinnen er for russeren en like presis tilstand som forstoppelse, og krever en like presis behandling. Det russiske sprog har bortimot tredve ord

for å betegne tungsinnets forskjellige ytringer og stadier i sjelen, hvorav det vanligste og videste heter *grust*, og betraktes som en sykdom. Når Ivan blir offer for *grust* går han til sengs i tre dager og ernærer seg utelukkende av vodka. Så står han opp, pryler sin hustru og drar henne etter håret, og er deretter helbredet. Med forynget blikk kan han igjen skue utover de enorme russiske stepper uten at sjelen gråter; med fornyet kraft kan han påny istemme livets syndefulle sang, og tappert trø dansen inntil tungsinnen igjen tynger ham til seng og flaske, og hustruen skjelvende må vente på den tredje dag.

En dag i september var himmelen så rent besynderlig. Jeg kom vandrende oppover Bogstadveien ved middagstid, og plutselig oppdaget jeg at husene skinte, enda himmelen var grå. De mer eller mindre velholdte gårder fra slutten av forrige århundre frembød med ett en helt uventet skjønnhet, og fasadenes strukturer tegnet seg like klart som på arkitektens tegnebrett. Jeg måtte stanse opp og betrakte alle disse nye linjer og detaljer, som jo hadde vært der hele tiden, men var gått meg hus forbi. I dette nye lys ble bygningene forvandlet, og lyste nesten som fyrtårnet i Vardø mot mørketidens stormfulle himmel på Peder Balkes maleri i Nasjonalgalleriet.

Da så jeg at også himmelen skinte. Mørk og truende hvelvet den seg over Bogstadveiens husrekker; dens blygrå substanser syntes å belage seg på lyn og torden. Men samtidig var der dette underlige lys, som fra en hemmelig sol. Septemberlys, tenkte jeg. Vinterens kolde arm inn i sommerens farvesprakende døds-kamp. Lys og mørke i noen øyeblikks forklart omfavelse.

Det er noe goldt over pessimismen. Tilsynelatende får den som oftest rett; våre bangeste anelser blir gjerne bekreftet. De *sanne* profeter spår som regel ulykker, de mest klarsynte blant dikterne levner oss liten trøst. Den franske forfatteren og krigsflyveren Antoine de St.-Exupéry skrev under siste krig - bare noen dager før han ble drept - en artikkel som han kalte «Brev til en general». Der er det lite lys og ingen håp:

Jeg hater min tidsalder av hele mitt hjerte . . . I dette skilsmisens århundre skiller man seg med samme letthet fra alle ting. Det ene kjøleskapet er like godt som det andre. Og det samme gjelder hjemmet, når det bare er en opphopning av ting uten mening, uten sammenheng med mennesket selv. Og kvinnen. Og religionen. Og partiet. Man kan ikke engang være troløs lenger: Hva skulle man være troløs mot.

(Når krigen er vunnet) da reiser seg først det fundamentale problem, vår tids problem: Menningen med mennesket. Jeg øyner ingen løsning

og jeg har en fornemmelse av at vi vandrer mot den mørkeste tid i historien.»

Hvem vil driste seg til å si at utviklingen har gjort dikterens spådommer til skamme? Men samtidig er der noe frastøtende ved denne logiske pessimisme, og langt inne i sjelen mobiliseres der en slags anelse om at selv om dikteren har rett, så taler han ikke sannhet. Ja, for slik tror jeg det forholder seg med pessimismen: den har ofte rett, men den er sjelden sannheten. Selv om det meste av det vi spiser til syvende og sist er kreftfremkallende, så holder det unektelig liv i oss, og redder oss både fra sultedød og flerfoldige andre mulige dødsårsaker. Vi må spise for å leve, selv om pessimisten har rett i at vi til slutt dør av det.

Eller tenk på Ivan som pryler sin hustru. Hun burde jo gå fra ham. Ikke desto mindre er den besynderlige sannhet at hun elsker ham, og han henne. De kan simpelthen ikke forestille seg et liv uten hverandre. Og så dette underligste av alt: uansett hvor truet vår verden er av ufred og nød, vil vi igjen om ikke altfor mange uker samles og syng «Deilig er jorden», og et eller annet sted i vårt indre vil vi ha en slags visshet om at slik er det. Sannheten er ikke grå. Den er lys og den er mørke, den er lyset som skinner i mørket. Septemberlys.

Det faller noen enslige solstråler ned på mitt fortau i Bogstadveien, og i dem kommer en gravid kvinne vandrende. Hun går med hodet høyt hevet og morsverdigheten pekende majestetisk rett frem. Det er et godt syn i tider som disse, og uten å tenke på at jeg jo ikke kjenner kvinnen, nikker jeg ærbødig. Hun bevilger meg et stolt smil idet hun går forbi. Solstrålene leker sisten i håret hennes, og jeg snur meg og ser etter henne idet hun seiler nedover i septemberlyset. Hadde hun visst hvilket syn hun var, kunne hun ha rakt tunge til de truende tordenskyer.

Pater Hilarion